

סיכומי הדרך היומי

ת"ר ושגנתם שיהיו דברי תורה | **מחודדים** | בפיך (קידושין ל')

לעילוי נשמת אבי מורי הר"ר צבי בן ר' אברהם גאסט ז"ל נלב"ע י"ט תשרי תשס"ד לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה.
לעילוי נשמת אחי הר"ר משה בן ר' צבי גאסט ז"ל נלב"ע ל"ג בעומר תשס"ז לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה.

מערכת: 073-249-0403 | sikumhadaf@bezeqint.net

לשמיעת הסיכומים: 0504-135-026

נא להתפלל עבור פינחס בן פייגא מרים

דבר המערכת

מחירות לעבודות

הסבנו ליד שולחן הסדר והגדנו סיפור יציאת מצרים לבנגנו, השתדלנו לקיים מצות והגדת לבנך כיד ה' הטובה עלינו לכל סוגי הבנים, אבל יתכן שבן אחד נשאר בפניה, והוא הבן - הילד הנמצא בתוכנו, שהרי מצות והגדת לבנך נאמרה גם כשהוא בינו לבין עצמו, גם בו יש בן שעדיין לא קלט את תכלית הסיפור, וגם על הילד הזה נאמר 'כנגד ארבעה בנים דיברה תורה!'

סיפור יציאת מצרים צריך לעורר אותנו למטרת היציאה - בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלוקים על ההר הזה - קבלת עול תורה, ולהיות בכלל 'עבדי ה' אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים' (ויקרא כה, מב) 'אני ה' אלוקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלוקים' (במדבר טו, מא), על מנת כן פדיתי אתכם (רש"י). ואז הוא בכלל הבן החכם שסיפור יציאת מצרים מחייבתו, ושואל 'מה העדות והחוקים והמשפטים', אבל מי שאין יציאת מצרים מחייבתו בהכרח שהוא בכלל אחד משאר ג' הבנים...

ימי הספירה

בחידושי הר"ן סוף פסחים כתב בשם אגדה וז"ל: בשעה שאמר להם משה 'תעבדון את האלוקים על ההר הזה', אמרו לו ישראל: משה רבינו, אימתי עבודה זו? אמר להם: 'לסוף חמישים יום', והיו מונין כל אחד ואחד לעצמו, מכאן קבעו חכמים לספירת העומר. עכ"ד. יציאת מצרים חייבה אותם ועוררה בהם שאיפה והשתוקקות - מה העדות והחוקים, ימי ספירה הם ימים שהדעת ומציאות של יציאת מצרים מחייבת ומעוררת להשתוקקות להיות עבד ה' - ימי השתוקקות ושאיופות!

השתוקקות

בשם משמואל (תשא תר"ע) כתב בשם אביו האבני נזר וז"ל: שאם תהיה לאדם השתוקקות לעבודת השי"ת, אז אי אפשר שיהיה בגיהנום, ואם יהיה שם, ערב הוא בדבר שהתשוקה היא תוציא אותו החוצה משם כחץ. עכ"ל, (ועי' ג"כ שם בהגדה של פסח עה"פ מקימי מעפר דל), והוסיף שם, שזה יתד גדול שהכל תלוי בו, ויפריש שעות לעצמו להתבונן בה, עד שיקנה בעצמו מדת התשוקה בכל יום ויותר, וזה מועיל לעליות גדולות עד מאד, וזה סגולה טמונה בלימוד התורה.

חכם מהו אומר: מה העדות והחוקים והמשפטים

שבת קודש פרשת תזריע מצורע - כ"ט ניסן תשע"ה

דף ע"ה ע"א

לרבי יהודה כל נדר שהודר ברבים אין לו הפרה - שנאמר 'ולא הכום בני ישראל כי נשבעו להם נשיאי העדה'.

איזהו נדר שהודר ברבים: לרב נחמן בר יצחק - בפני שלשה, שנאמר 'ימים רבים', ימים - שנים, ורבים - שלשה, לרב יצחק - בפני עשרה, ונלמד מהכתוב 'כי נשבעו להם נשיאי העדה', ועדה היינו עשרה.

המוציא את אשתו מחמת נדר - לרבי מאיר כל נדר שאין הבעל יכול להפר אלא חכם לא יחזיר, שעלול לקלקלה ולומר אילו הייתי יודע שהחכם יכול להתירו לא הייתי מגרשך, שרוצה הייתי שתתבזי בב"ד ויתירו לך, שאדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד. לרבי אלעזר - אין אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד, ולא אסרו להחזיר בנדר שחכם יכול להתיר אלא גזירה אטו נדר שאין צריך לחכם אלא הבעל עצמו יכול להפר, שיכול לקלקלה ולומר אילו הייתי יודע שאני יכול להפר לא הייתי מגרשך.

לרבא מה ששינוי שהמקדש אשה על מנת שאין עליה נדרים ונמצאו עליה נדרים והלכה אצל חכם והתירה שאינה מקודשת היינו באשה ממשפחה חשובה, שאומר אי אפשר באשה נדרנית, ואינו רוצה הקידושין שאם יצטרך לתת לה גט יאסר באמה ואחותה.

המקדש אשה על מנת שאין עליה נדרים או מומים, ונמצאו עליו נדרים או מומים, והלך לחכם והתיר לו, ולרופא וריפא אותו - מקודשת, אפילו אם הוא ממשפחה חשובה, ואין אומרים שאינה רוצה בקידושין שאין רצונה בבעל נודר שתצטרך להתגרש ממנו ותהא אסורה לקרוביו, שאשה מרוצה גם בבעל פשוט.

נשים הנשואות לבעלים שפלים ומראות להם חיבה אינו משום שרוצות לזנות תחתיהן ולתלות עובריהן בבעליהן.

כל המזומים הפוסלים בכהנים פוסלים בנשים, והוסיפו לפסול בנשים: הזיעה, ריח הפה התמידית (אע"פ שאפשר להעבירה לפי שעה מפני שהוא שוהה עמה בכל שעה), שומא העומדת על פדחתה תחת כיפה שעל ראשה, שפעמים נראית ופעמים לא, אע"פ שהיא קטנה ואין בה שיער. אבל בכהן: לרבי יוסי בר חנינא רק זיעה שאינה עוברת פוסלת, ולרב אשי כל זיעה אינה פוסלת שאפשר להעבירה בשעת העבודה. ושומא - פוסלת רק גדולה כאיסור האיטלקי אפילו אין בה שיער, וכן קטנה אם יש בה שיער.

עוד מומים בנשים: נשכה כלב ונעשה מקומו צלקת, קולה עבה, טפח בין דדיה (ונוי לה כשיש ביניהם ג' אצבעות), דדיה גדולים משל חברותיה טפח.

'ולציון יאמר איש ואיש יולד בה והוא יכוננה עליון' - יתור 'איש' מלמד שאחד הנולד בה ואחד המצפה לראותה מבני ציון הוא, ויביאוהו אליה.

אחד מבני ארץ ישראל עדיף כשנים מבבל, ואחד מבני בבל שעולה לארץ ישראל נעשה פיקח וחרף כשנים מבני ארץ ישראל, שהרי רבי ירמיה כשהיה בבבל לא ידע מה החכמים אומרים, וכשעלה לארץ ישראל קרא לבני בבל בבלי טפשי.

סיכומי התוספות

א. וכן אין אומרים שאין אשה רוצה שיתבזה בעלה בב"ד אף לסוברים שהבעל אינו רוצה שתתבזה אשתו בב"ד - שלעולם אין זה בזיון לאיש להזדקק לב"ד, שרגיל בכך כל שעה, ורק לאשה הוא בזיון.

ב. שאינה עוברת ברחיצת מים, ולפירוש שני היינו שאינה עשויה להתרפאות.

דף ע"ה ע"ב

לחכמים אם היו בה מומים גלויים אין הבעל יכול לטעון שמקחו מקח טעות, שבודאי ידע ונתפייס², ואם יש מרחץ באותה עיר אף על מומים שבסתר אינו יכול לטעון, מפני שהוא בודקה בקרובותיו³.

נמצאו בה מומין וספק אם נולדו קודם אירוסין ומקחו מקח טעות או אחר אירוסין ונסתחפה שדהו: לרבי אלעזר - לרבן גמליאל הסובר שמוציאים ממון בכח חזקת הגוף המתנגדת לחזקת ממון, גם כאן נאמן האב לומר שנולדו המומין אחר אירוסין ונסתחפה שדהו, ולרבי יהושע הסובר שאין מוציאים ממון ע"י חזקת הגוף נגד חזקת ממון, על האב להביא ראיה שנולדו מומין אח"כ, ואפילו נמצאו אחר שנשאת ונכנסה לרשות הבעל עליה להביא ראיה לגבות כתובתה⁴. לרבי - אם נמצאו המומין בעודה בבית אביה גם לרבן גמליאל על האב להביא ראיה שנולדו אחר אירוסין, שהורעה חזקת האב משום שאומרים כאן נמצא כאן היה, ואין מעמידים הגוף על חזקתו. נמצאו אחר שנכנסה לרשות הבעל - לרבן גמליאל מעמידים הגוף על חזקתו שכאן נמצא כאן היה, ועל הבעל להביא ראיה שנולדו אחר קידושין כדי להפטר מכתובה. (וראה להלן ע"ו. שיטת רב אשי).

רבי יהושע שלא הלך אחר חזקת הגוף היינו רק כשהיא נגד חזקת ממון, אבל כשאין חזקת ממון כנגדה גם לשיטתו הולכים אחר חזקת הגוף⁵.

קדמה בהרת לשיער לבן - טמא. שיער לבן קדם - טהור. ספק מי קדם - לחכמים טמא⁶, לרבי יהושע מעמידים הגוף בחזקתו וטהור.

יום ראשון פרשת אחרי-קדושים - ל' ניסן תשע"ה

דף ע"ו ע"א

לפי רבא שגם לרבן גמליאל ההולך אחר חזקת הגוף נגד חזקת ממון, מכל מקום בכל רשות שנמצאו שם המומין אומרים כאן נמצאו וכאן היו, מה ששינונו במשנה שאם נמצאו המומים אחר שנכנסה לרשות הבעל על הבעל להביא ראיה שהיו בה לפני האירוסין, ומשמע שאין די במה שיביא ראיה שהיו בה אחר אירוסין שעודה ברשות אביה ונאמר ברשות אביה נמצאו וכאן היו - משום שגם אם נמצאו בבית האב אחר האירוסין יש ב' חזקות נגד הבעל: א. חזקת הגוף, שנולדו המומים בזמן מאוחר יותר, והיינו אחר האירוסין, ב. חזקה שאין אדם שותה בכוס אלא אם כן בודקו, ובדקה קודם נישואין וראה המומים ונתפייס, והולכים אחר ב' חזקות כנגד חזקה יחידה שיש לבעל - אין אדם מתפייס במומים, וחזקת ממון אינה חזקה כלל נגד חזקת הגוף, אבל אם הביא עדים שהיו בה קודם אירוסין שאז אין לה חזקת הגוף, ויש לה רק חזקה שאין אדם שותה בכוס אלא אם בודקו וראה ונתפייס - כנגד זה יש לבעל חזקה שאין אדם מתפייס במומים, וחזקת ממון.

לרב אשי - אם נמצאו המומים אחר האירוסין בעודה ברשות אביה, אף לרבן גמליאל אין מועילה חזקת הגוף לומר שנולדו אחר האירוסין, והיינו בנערה שכתובתה מן האירוסין של אביה, ואין מועילה חזקת גופה לטענת אביה, אבל אחר שנכנסה

לרשות הבעל שכתובתה שלה, לרבן גמליאל מועילה חזקת גופה לטענה שלה ועל הבעל להביא ראיה שנולדו המומים קודם אירוסין כדי להפטר מהכתובה.

נכנסה לרשות הבעל ונמצאה בה אצבע יתירה, שבודאי נולדה כך - לכו"ע על האב להביא ראיה שהבעל ראה ונתפייס כדי לגבות כתובה.

דף ע"ז ע"ב

המחליף פרה בחמור, ומשך בעל החמור את הפרה, ולא הספיק בעל הפרה למשוך את החמור עד שמת החמור, וספק אם מת קודם משיכת הפרה או אחריה

לרב יהודה אמר שמואל - על בעל החמור להביא ראיה שהיה חמורו קיים בשעת משיכת הפרה כדי להחזיק הפרה שבידו⁷, והוכיח כן ממשנתנו דמומים שנמצאו בכלה, שסובר כפירוש רבי אלעזר שתנא דרישא סובר כרבי יהושע שאף אם נולדו המומים בהיותה ברשות הבעל, על האב להביא ראיה כדי להוציא כתובתה, וכן כדי להחזיק מעות הקידושין שבידו, ואע"פ שחזקת הגוף מסייעת לו שנולדו המומין אחר האירוסין, וכמו כן כאן על בעל הפרה להביא ראיה להחזיק הפרה שבידו אע"פ שחזקת הגוף מסייעת לו⁸. ואף שמחלוקת היא אם כסף קידושין ניתן לטיבועין - שאינו חוזר אם נתבטלו ע"י מיתה, בקידושי ספק לכו"ע צריכה להביא ראיה כדי להחזיק כסף הקידושין.

לרמי בר יחזקאל אמר שמואל - על בעל הפרה להביא ראיה שמת החמור קודם משיכה, הואיל ונולד הספק כשהיה החמור ברשותו, והוכיח כן ממשנתנו, וכפירוש של רבא שאומרים כאן נמצא כאן היה, וכל מי שנולד הספק ברשותו עליו להביא ראיה.

מחט שנמצאת בעובי בית הכסות - מצד אחד כשרה, משני צדדים טריפה, נמצא עליה קורט דם בידוע שהוא מלפני שחיטה וטריפה, לא נמצא עליה קורט דם בידוע שהוא לאחר שחיטה וכשירה, הוגלד פי המכה - בידוע שנעשה שלשה ימים קודם השחיטה, ואם לקחו הטבח תוך ג' ימים מקח טעות הוא, ויחזיר הבעלים הדמים, לא הוגלד פי המכה - המוציא מחבירו עליו הראיה, לרב יהודה אמר שמואל היינו שבעל הבהמה צריך להביא ראיה להוציא המעות מהטבח, ואף אם כבר נתן לו המעות על בעל הבהמה להביא ראיה להחזיק המעות, כיון שבבהמתו נמצאת הריעותא, לרמי בר יחזקאל לעולם הראיה מוטלת על הטבח כיון שנולד הספק ברשותו.

יום שני פרשת אחרי-קדושים - א' אייר תשע"ה

דף ע"ז ע"א

נכפה שיש לה זמן קבוע - הרי זה כמומים שבסתר, לפי שנזהרת אז מלצאת בין הבריות, ויכול הבעל לטעון שלא ידע.

איש שהיו בו מומים קטנים קודם הנישואין - אין כופין אותו להוציאה בגט. מומין גדולים, כגון נסמית עינו ונקטעה ידו ונשברה רגלו - לת"ק אין כופין, לרשב"ג כופין, שיכולה לומר סבורה הייתי שיכולה לקבל⁹. ונחלקו אמוראים אם הלכה כחכמים או כרשב"ג.

נולדו בו מומין אחר נישואין - לרב יהודה דינו כמו בזה שהיו בו קודם נישואין, וגם בזה סובר ת"ק שלעולם אין כופין, ורשב"ג

סיכומי התוספות

1. ואפילו התנה על מנת שאין עליה מומין - שלא התכוין על מום שבגלוי שראהו ונתפייס, וכן ביש מרחץ לא התנה אלא על אלו שאין נבדקים במרחץ.
2. ורבי מאיר חולק וסובר שאף שיש מרחץ בעיר יכול לטעון שלא ידע, אך במומים שבגלוי גם הוא מודה שאינו יכול לטעון.
3. ה. ורישא דמתניתין כשיטת רבי יהושע וסיפא כרבן גמליאל, ועוד נחלקו שני התנאים: שלדעתנא דרישא אם נמצאו המומים לאחר נישואין בכל אופן חייב בכתובה, ואפילו יביא עדים שכבר היו בה המומים קודם אירוסין, שכיון שנשאה חזקה אין אדם שותה בכוס אלא"כ בודקו ובודאי ראה ונתפייס, ולדעת תנא דסיפא חזקה אין אדם מתפייס במומין ולכן אם הביא ראיה שהיו בה קודם נפטר מכתובה.
4. אף שיש חזקה אחרת כנגדה.
5. אם היה טהור קודם לכן גם לחכמים מעמידים אותו על חזקת טהרה, אלא מדובר בנולד הספק בעודו טמא מנגע אחר, ונחלקו עם רבי יהושע וסוברים שאין מעמידים הגוף על חזקתו.
6. ה. שתי דרכים בתוספות בטעמו: א. שמעמידים הפרה בחזקת מרא קמא, כיון שבעל החמור שמחזיק בפרה מסופק בעצמו אם זכה בה ואין לו טענה ברורה. ב. שכיון שמוציאים החמור מת יש להחזיק שגם קודם לכן היה כך, ובדומה לכך שכל הטומאות כשעת מציאתם.
7. ו. ולתוספות: סובר כפירוש רב אשי, ומוכיח שכשם שבמומים אף שהאב מוחזק בכסף קידושין חזקת הגוף שלה אין מועילה לו, כך גם אין מועילה לחזקתו של בעל החמור בפרה, ועליו להביא ראיה.
8. י. ואע"פ שמוציא בכפייה חייב ליתן כתובה.
9. יא. התוספות מצדדים שבמקום שיש חשש שהערימה להנשא לו כדי לומר אח"כ איני יכולה לקבל ויגרשנה ויתן לה כתובה - אין לה כתובה.

סובר שבמומים גדולים כופין². לחייה בר רב - בגולדו לכו"ע כופין אותו להוציא ואף במומים קטנים.

נחלקו אמוראים אם רבי יוחנן אמר שהלכה כרשב"ג בכל מקום שנשנו דבריו במשנה חוץ מערב וצידון וראיה אחרונה, או שלא אמר כן, ופסק כמותו רק במשניות מסוימות, וכגון במשנתנו דאיש שגולדו בו מומין.

ואלו שכופים אותו להוציא: מוכה שחין, בעל פולפוס - ומחלוקת אם היינו ריח החוטם או ריח הפה, והמקמץ - ומחלוקת אם זה בורסי או מקמץ צואת כלבים, המצרף נחושת - ומחלוקת אם זה המרדד נחושת או המחתיך נחושת מעיקרו.

בעל האומר 'איני זן ואיני מפרנס' - לרב ורבי יוחנן כופין אותו להוציא, לשמואל כופין אותו לזונה, ולרב - אין אדם דן אם נחש בכפיפה אחת.

כופין לגרש נשים פסולות, כגון, אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, ממזרת ונתונה לישראל, בת ישראל לנתין ולמזר.

שהה עמה עשר שנים ולא ילדה - מדאורייתא אין כופין אותו להוציא, שיכול לישא אחרת עליה. ומדברנן - לרב יהודה א"ר אסי אין כופין אותו, לרב תחליפא אמר שמואל כופין אותו, שכל זמן שהיא תחתיו לא ישא אחרת, לרב נחמן - כופין בדברים, לרבי אבא - 'בדברים לא יוסר עבד', אלא כופין בשוטים.

משנתנו ששנתה אלו שכופין להוציא, ופירטה רק בעלי מומין ולא נשים פסולות - שפירטה רק את אלו שכופין מדברנן, ולשמואל שכופין גם בשהה עמה שנים ולא ילדה: לרב נחמן שכופין רק בדברים - לא שנתה אלא אלו שכופין בשוטים, לרבי אבא - שנתה רק אלו שאם אינה רוצה לצאת ממנו אין כופין אותו, שאף מוכה שחין מותרת להיות תחתיו עם שמירת עדים.

דף ע"ז ע"ב

כ"ד מוכי שחין יש, ותשמיש קשה להן, ולבעלי ראתן קשה מכולן, וסימני המחלה: עיניו דומעות, ונחיריו זבים, וריר יוצא מפיו, וזבובים מסביבו. ונגרם מכך ששניהן הקיזו דם ולא טעמו כלום קודם ששימשו. אביי פירט סדר הרפואה לכך. רבי יוחנן הכריז שיש להיזהר מזבובים השוכנים סביבם, שמביאים החולי על אחרים. רבי זירא לא ישב במקום שתנשב רוח אחת על שניהם. רבי אלעזר לא נכנס לבתייהם. רבי אמי ורבי אסי לא אכלו ביצים של אותו מבווי. רבי יהושע בן לוי נדבק אצלם בשעה שעסק בתורה שהיה בטוח שתגין עליו.

רבי יהושע בן לוי ביקש ממלאך המות בשעת פטירתו להראות לו מקומו בגן עדן, ושיתן לו סכיניו שלא יפחידנו, וקפץ למקומו ונשבע שאינו יוצא משם, אמר הקב"ה אם לא שאל על שבועה שנשבע מעולם לא נחזירנו, יצאה בת קול שיחזיר הסכיני שנצריך להמית הבריות, אליהו הנביא הכריז לפניו לפנות לו מקום, מצא רשב"י שישב על י"ג כסאות מפז, רשב"י שאלו אם נראה הקשת בימיו שאתה ראוי לכרוז זה, ואמר שנראתה, ובאמת לא נראתה אלא שלא רצה להחזיק טובה לעצמו.

רבי חנינא בר פפא היה מלאך המות רגיל אצלו ואוהבו, וכשבא זמנו ביקש ממנו שימתין לו יום כדי לחזור על תלמודו, שאמר: אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו, אחר ל' יום ביקש ממנו שיראה לו מקומו בגן עדן ושיתן לו סכיניו, והסכים להראות לו מקומו אך לא למסור לו סכיניו, שלא יעשה כמו שעשה רבי יהושע בן לוי, ואמר לו רבי חנינא שיביא ספר תורה לראות אם לא קיים דבר שכתב בו, ושאלו האם סיכן עצמו לכבוד התורה כרבי"ל, ואעפ"כ הפסיק עמוד האש בינו לעם כשנפטר, כדי להפריד בינו לבין מי שלא קיים את כל התורה כמו שקיים הוא,

ואין עמוד האש מפסיק אלא לאחד או לשניים בדור, ולא יכלו לגשת למיטתו, אמר רבי אלכסנדר עשה בשביל כבוד חכמים, בשביל כבוד אביך, ולא שמע לו, עד שאמר עשה בשביל כבוד עצמך כדי להתעסק בכך.

אין בעלי ראתן בבבל - מפני שאוכלים תרדין, ושותים שכר של היזמי.

אין מצורעים בבבל - מפני שאוכלים תרדין, ושותים שכר, ורוחצים במי נהר פרת.

הדרן עלך המדייר

יום שלישי פרשת אחרי-קדושים - ב' אייר תשע"ה

דף ע"ח

פרק שמיני - האשה שנפלו

האשה שנפלו לה נכסים קודם אירוסין ונתארסה - מודים בית שמאי ובית הלל שיכולה למכרם וליתנם, כיון שברשותה נפלו לה. **נפלו לה משנתארסה**: לבית שמאי - תמכור, לבית הלל - לא תמכור, ואם עברה ומכרה או נתנה קיים (שספק אם נפלו בזכותה - שמא לא תבא לכלל נישואין, ספק בזכותו - שתנשא), לרבן גמליאל דברייתא [לרב פפא - לדעת רבי חנינא בן עקביא בשיטת רשב"ג, ולרב זביד - לכו"ע] - לא נחלקו ב"ש וב"ה בזה ויכולה למכור לכתחילה, חכמים אמרו לפני רבן גמליאל - שצריך להיות מכרה בטל אף בדיעבד.

נפלו לה משנתארסה ונשאת: לרבן גמליאל דברייתא - מוכרת לכתחילה, לרבן גמליאל דמתניתין - לא תמכור ואם מכרה ונתנה קיים (רב זביד - תיקן לשון המשנה כלשון הברייתא²), לרב פפא - נחלקו תנאים בדעת רשב"ג. חכמים אמרו לפני רשב"ג - שצריך להיות מכרה בטלה. רב ושמואל - פסקו כדעת רבותינו שנמנו ואמרו שאם מכרה אחר שנשאת, אף בנכסים שנפלו לה קודם אירוסין, הבעל מוציא מיד הלוקוחות.

נפלו לה משנשאת - לכו"ע הבעל מוציא הפירות מיד הלוקוחות, ולאחר תקנת אושא מוציא גם את גוף הקרקע לאחר מיתת אשתו³.

לרבי שמעון נכסים הידועים אם מכרה ונתנה בטל ושאינם ידועים לא תמכור ואם מכרה ונתנה קיים, ידועים - לר' יוסי בר חנינא היינו קרקע, ושאינם ידועים מטלטלין, לרבי יוחנן אינם ידועים היינו שיושבת כאן ונפלו לה נכסים במדינת הים.

יום רביעי פרשת אחרי-קדושים - ג' אייר תשע"ה

דף ע"ט ע"א

אשה הרוצה להבריה נכסיה מבעלה - לשמואל כותבת כל נכסיה לאחרים, ואין זוכים בהם האחרים שהרי הודיעה לעדים שאין כוונתה אלא להבריה מבעלה¹⁰, ואין בעלה זוכה - כשיטת רבי שמעון שנכסים שיש לה ואין ידועים לבעלה לא זכה בהם¹¹, ולרב נחמן אפילו אם כתבה כל נכסיה לבתה¹².

שטר מברחת שכתבה רק חלק מנכסיה ולא כולם - לרשב"ג דינה כשטר מברחת, ולחכמים זכה המקבל, שדווקא אם כתבה כל נכסיה אנו סהדי שלא נתכוונה להקנות, ורק אם כתבה: כל נכסי נתונים לך ולכשארצה - יש כאן הברחה.

נפלו כספים בירושה לאשה נשואה - ילקח בהן קרקע והבעל אוכל הפירות. אחד מהם רוצה לקנות קרקע בת זריעה והשני רוצה בתים - קונים קרקע, ששכרה מרובה ואינה נרקבת, בתים ודקלים - קונים בתים ששכרן מרובה מדקלים שעשויין להתייבש, דקלים קודמים לשאר אילנות שמתקיימים הרבה,

סיכומי התוספות

יב. ואין יכול לטעון לה 'נסתחפה שדך', שהאיש אינו שדה של האשה.

יג. ולתוספות: להיפך, רבי זביד מגיה לשון הברייתא כלשון המשנה.

יד. ותקנת אושא היא גם במכרה נכסים שנפלו קודם אירוסין.

טו. לר"י: אם הודיעה לעדים לכו"ע אין זוכים בהם אחרים, אלא שמואל אמר את דינו אפילו בלא אמרה כלום, ואינם דברים שבלב שהדבר ניכר שלא נתכוונה אלא להבריה.

טז. מכאן מוכח שהלכה כרבי שמעון.

יז. לווה שהבריה נכסיו מבע"ח למתנה גמורה נתכוון, שדווקא אשה שמועילה הברחתה מבעלה שלא קנאם משום שהם נכסים שאינם ידועים ודאי להבריה נתכוונה,

אילנות קודמים לגפנים.

נפלו לה בירושה יער לחטוב עצי וחפירה של דגים - נחלקו אמוראים אם העצים והדגים הם פירות והבעל אוכלן, או שהן קרן מפני שהן כלים, והכל ימכר וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות¹⁰.

נפלו לה פירות תלושים - ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות, מחוברים - לרבי מאיר מה שלא גדלו ברשותו שלה, וילקח בהן קרקע והבעל אוכל פירות, לחכמים אף שלא גדלו ברשותו הן שלו, הואיל והקרקע קיימת לה.

דף ע"ט ע"ב

נפלה לה בהמה בירושה וילדה - דין הוולד כפירות ושייך לבעל, ולד שפחת מלוג - לת"ק לאשה, שחוששים שמא תמות האם ויכלה הקרן, ואינו דומה לבהמה שאין הקרן כלה כולו במיתתה שנשאר עורה, לחונניה בן אחי יאשיה - ולד שפחת מלוג דינה כפירות וכדין ולד בהמת מלוג, והלכה כחונניה, ואעפ"כ אם נתגרשה נותנת דמים ונוטלתן מפני שבח בית אביה.

הגונב ולד בהמת מלוג - משלם תשלומי כפל לאשה¹¹, ואף שהולד הוא פירות ושייך לבעל - שפירי פירות לא תקנו לו חכמים¹².

הכניסה לו עז ורחל ותרנגולת ודקל וטלית - אוכל ומשתמש בהן עד שיכלו פירותיהן, כיון שיש להם שיור קצת בקרן (עור, נוצה, עצים, שחקים), וכדעת חכמים שגומא שחופרין ממנה גפרית אף שסופה לכלות דינה כפירות, כיון שנשאר הקרקע, ודלא כרבי מאיר הסובר שדינם כקרן, ומודה רבי מאיר במלח וחול שדינם כפירות לפי שאינן כלים לעולם.

המגרש אשתו והיו לה פירות, תלושים - שייכים לבעל, שכבר זכה בהן, מחוברים - לחכמים הן של בעל כיון שגדלו ברשותו, לרבי שמעון הרי הן שלה.

נפלו לה עבדים ושפחות זקנים - לת"ק ימכרו וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות, לרשב"ג יכולה לעכב מפני שהן שבח בית אביה.

נפלו לה זיתים וגפנים זקנים בקרקע שאינה שלה - לת"ק ימכרו וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות, לרבי יהודה יכולה לעכב מפני שהן שבח בית אביה. בשדה שלה - לכו"ע יכולה לעכב מפני שבח בית אביה.

יום חמישי פרשת אחרי-קדושים - ד' אייר תשע"ה

דף פ' ע"א

המוציא הוצאות על נכסי אשתו, הוציא הרבה אפילו אכל רק מעט כגון גרוגרת אחת, וכן אם הוציא מעט ואכל הרבה, וגירשה - מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל. והיינו דווקא אם אכל בדרך כבוד, והסתפקו בחובצא דתמרי (תמרים שעשו מהם שכר ונשארה הפסולת, ולפירוש שני: תמרים נידוכין הרבה לעשיית שכר) אם נחשב דרך כבוד.

לא אכלם דרך כבוד, נחלקו בכמה נחשב לאכילה - י"א בשוה איסר וי"א בדינר, ולרב יהודה אפילו האכיל לבהמתו חבילי זמורות, ורבי יהודה לשיטתו שסובר שזה נחשב לאכילה בלוקח האוכל ג' שני חזקה¹³.

המוציא הוצאות על נכסי אשתו קטנה שהשיאוה אמה ואחיה - תקנו חכמים שיהא דינו כמוציא על נכסי אחר, ששמין השבח ונוטל כמשפט אריסי המדינה, שחששו שאם לא כן לא ישיבם מחשש שמא תמאן בו ויפסיד.

הוציא הוצאות להביא ירושתה ממקום רחוק ובאמצע הדרך אכל ממנה זוז אחד - ישבע כמה הוציא ויטול, שהדין 'מה שהוציא

הוציא ומה שאכל אכל' אינו אלא באכל מהפירות ולא באכל מהקרן, שאז נחשב כהוצאה (ודלא כרב אמי).

בעל שהוציא הוצאות על נכסי אשתו ולא אכל - ישבע כמה הוציא ויטול, ואמר רב אסי שהיינו דווקא אם יש שבח כנגד ההוצאה, לאביי - רב אסי בא להוציא אם היה שבח יתר על הוצאה, שאז נוטל את ההוצאה בלא שבועה. לרבא - אין לומר כן, שמא יערים ויאמר שההוצאה היה פחותה מהשבח כדי ליתול בלא שבועה יותר ממה שהוציא, אלא כוונת רב אסי למעט אם היתה הוצאה יתירה על השבח, שאז אין לו אלא הוצאה כשיעור השבח, ובשבועה.

בעל שהוריד אריסים לנכסי אשתו וגירשה אחר שאכל מעט - אם הבעל עצמו הוא אריס ויודע בטיב אריסות, שאילו לא ירדו אלו היה הוא עצמו עובד השדות, כשמסתלק הבעל מסתלק האריס¹⁴, שאילו לא ירדו לנכסיה היה הבעל יורד להם ולא היה נוטל כלום, אבל אם אין הבעל אריס ולא ירדו על דעת הבעל אלא על דעת השדה שמין להן כאריס.

דף פ' ע"ב

בעל שמכר קרקע נכסי מלוג שיעשה הלוקח ויאכל פירות - נחלקו אם מכירתו מכירה, ולהלכה אינה מכירה, לאביי - שחששו שמא לא יחוש הלוקח לזבלה, לרבא - שחכמים תיקנו שהפירות יהיו לבעל ויכניסם לביתו ויהא מזון הבית מצוי ויטוב לה, ולא שיהיו לאחר. והחילוקים להלכה בין אביי לרבא: א. בקרקע הסמוכה לעיר שיכול לראות את הלוקח אינו מזבלה אך אינה נהנית מהפירות, ב. כשהבעל הוא אריס ומזבל השדה, ג. כשהבעל עושה סחורה במעות שקיבל מן הלוקח ויש רווח בבית.

שומרת יבם שנפלו לה נכסים כשהיא שומרת יבם - מודים בית שמאי ובית הלל שיכולה למכור וליתן הנכסים.

שומרת יבם שמתה - נכסי צאן ברזל בחזקתן, ונחלקו אמוראים אם היינו בחזקת יורשי הבעל שאחריותן עליו, או בחזקת יורשי האשה שהיו שלה¹⁵. וכתובה - בחזקת יורשי הבעל, נכסי מלוג - לבית שמאי חולקים יורשי האב עם יורשי הבעל, לבית הלל בחזקת יורשי האב.

שומרת יבם שהניח בעלה מעות - ילקח בהן קרקע, לפי שכתובתה על נכסי בעלה הראשון ומשועבדים לכך, והיבם אוכל פירות, וכן אם הניח פירות תלושין, שלתנא קמא גם מטלטלין משועבדים לכתובתה. לחכמים - כל הקודם זכה, שמטלטלין לא משועבדים לכתובתה, הניח פירות מחוברים - כל מה שגדל ברשות המת משועבד לכתובתה.

הכונס יבמתו הרי היא כאשתו לכל הדינים, אלא שכתובתה על נכסי בעלה הראשון, ולא יאמר לה היבם הרי כתובתך מונחת על השולחן, אלא כל נכסי אחיו משועבדים לכתובתה. גירש יבמתו אחר שכנסה - אין לה מנכסי בעלה אלא כתובתה, ויכול למכור השאר, החזירה - הרי היא ככל הנשים ואין לה אלא כתובה בלבד, שעל דעת כתובה ראשונה החזירה.

יום שישי פרשת אחרי-קדושים - ה' אייר תשע"ה

דף פ"א ע"א

שומרת יבם שמתה שיש לה שני יורשים - יורשי הבעל שישורשים כתובתה חייבים בקבורתה שהיא תחת הכתובה, ויורשי אביה יורשים נכסי מלוג שלה.

אין היבם יכול לפטור עצמו מקבורת שומרת יבם בטענה שלא ירש כתובתה, שלא נתנה כתובה לגבות בחיי הבעל, ואני במקום הבעל עומד - שרק בית שמאי דרשו לשון כתובה 'לכשתנשאי לאחר

סיכומי התוספות

אבל המברח מבע"ח אם לא קנה המקבל קנה הבע"ח, ולכן אומרים שלמתנה גמורה התכוין.

יח. לר"ח ולר"ת: אם נפלו בירושה לכו"ע אין מוכרים אותן ולוקחים קרקע, אלא נחלקו בנפלו לה כספים אם קונים מהם יער וחפירת דגים.

יט. וקרן משלם לבעל. והגונב בהמת מלוג עצמה - הקרן משלם לאשה, והכפל לבעל, שהרי זה פרי ולא פרי דפרי.

כ. היינו פירי פירות שאין באין מגוף הפרי אלא מעלמא, אבל פרי הבא מגוף הפרי - של בעל. ולרבי"ן: אין הבדל בין פרי לפרי מפרי, אלא כל שבא מעלמא אינו שייך לבעל, ולכן בין הגונב בהמת מלוג עצמה ובין הגונב ולדה - הכפל לאשה. וכל הבא מגוף הדבר - של בעל.

כא. אכל פירות ערלה שביעית וכלאים שהם מאכלות אסורות - אינה אכילה לענין חזקה, אבל האכיל העצים לבהמותיו הוי חזקה, ובכלאיים דווקא בהוסיפו רק הפירות מאתים ולא העצים, אבל אם גם העצים הוסיפו וכן בזרוע מעיקרא - גם העצים אסורים בהנאה, ואם האכילם לבהמתו אינה חזקה.

כב. ואין הבעל חייב להם כלום, אף שהשוכר פועל לעשות בשל חבירו חייב בשכרו - שכיון שלא התנו, על דעת כן ירדו, שידעו שהבעל לא ימנע מלגרש אשתו מחמתם.

גג. לר"ת: לכו"ע בחזקת יורשי הבעל.

תטלי מה שכתוב לכי, ואין כתובה נגבית מחיים, ולשיטתם שטר העומד לגבות כגבוי דמי והנכסים בחזקתה, ולכך היבם יורש הנכסים ממנה, ושפיר חייב בקבורתה, ואף שזמן גביית הכתובה הוא 'כשתנשאי לאחר' גם יבם נחשב 'אחר'¹²⁷.

אשה שקינא לה בעלה, ונסתרה, ולא הספיק להשקותה עד שמת לבית שמאי נוטלת כתובה ולא שותה, הגם שיש ספק זנות ומוציאה מידי ודאי יורשים, שסברו בית שמאי שטר העומד לגבות כגבוי והיא מוחזקת בנכסים יותר מהן, לבית הלל מתוך שלא שותה דכתיב 'והביא האישה את אשתו אל הכהן' אינה נוטלת כתובה.

כל נכסי היבם שירש מאחיו המת משועבדים לכתובת היבמה ואינו יכול למוכרם, אלא אם יגרשה ויגבה לה כתובתה ויחזירה על מנת כתובה הראשונה שאז מוכר מה שירצה, ואם הוא כהן שאינו יכול להחזירה - יעשה סעודה ויפייסה שותתן לו רשות למכור את העודף, ולמ"ד ניתנה כתובה לגבות מחיים מעיקר הדין מותר לייחד לה כתובתה ולמכור השאר, אלא משום איבה לא יעשה כן שסברה עיניו נותן בגירושין.

דף פ"א ע"ב

כל נכסי אדם משועבדים לכתובת אשתו, ומן הדין מותר לייחד לה מטלטלין לכתובתה כיון שבין כך כל נכסיו אחראים לכתובתה, אלא משום עצה טובה לא יעשה כן שמא יאבדו ונמצאת בלא כתובה וצריך לכתוב כתובה אחרת¹²⁸.

יבם שהתנה והתנה לחלוק נכסי המת עם אחיו הקטן כאילו חלץ לה - לרב יוסף כיון שאמר חכמים שלא ימכור יבם מנכסי המת, אם מכר לא חלה המכירה, לאביי בדיעבד מכירתו מכירה.

היה נושה באחיו ומת, והניח שזמרת יבם - תניא בבביתא: לא יאמר הואיל ואני יורש החזקתי¹²⁹, אלא מוציאין מיבם ויקח בהן קרקע והוא אוכל פירות. לרב יוסף - שיבם שמכר גם בדיעבד אין מכירתו מכירה, והוא הדין שחייב לשלם משום שעבוד הכתובה. לאביי - אין סומכים על משנה זו שלא נשנית בבית המדרש שיש בה שתי חומרות: א. כרבי מאיר שגם מטלטלין משתעבדים לכתובתה¹³⁰, ב. שאין יכול לומר לה לא לויתי ממך ולא בעל דברים דידי את, משום שמשועבד לה בשעבודא דרבי נתן, שהנושה בחבירו וחבירו בחבירו מוציאין מזה ונותנין לזה - ולא מצאנו מי שיחמיר כך בכתובה שהיא מדרבנן.

שבת קודש פרשת אחרי-קדושים - ו' אייר תשע"ה

דף פ"ב ע"א

האומר לחבירו: לך ומשוך פרה זו ולא תהיה קנויה לך במשיכה זו אלא לאחר שלוש יום מעכשיו - קנה, אפילו אם עומדת באגם בסוף שלוש יום, אך אם לא אמר 'מעכשיו' לא קנה.

יבם שהתחלק עם אחיו בנכסי אחיו המת לפני היבום או אחר יבום - אין מכירתו מכירה, ואף אם נאמר שאם חילק אחר יבום מה שעשה עשוי (כשיטת אביי לעיל פ"א:): אם חילק קודם יבום שיהיו קנויים לו לאחר היבום לא קנה אף אם אמר 'מעכשיו', כיון שאינו בידו להקנותם עכשיו¹³¹.

הניח אחיו פירות מחוברים - אין היבם רשאי למוכרם, מפני שהם אחראים לכתובתה.

'ולקחה לו לאשה ויבמה' - כיון שלקחה נעשית כאשתו לכל דבר, ומגרשה בגט ואין דורשים מ'ויבמה' שעדיין יבומים הראשונים עליה להצריכה חליצה¹³², וכן יכול להחזירה, ואין אומרים שאחר שייבמה שוב אסורה עליו באיסור אשת אח.

דף פ"ב ע"ב

כתובת יבמה על נכסי בעלה הראשון ולא על היבם, שאשה הקנו לו מן השמים, ואם לא הניח הראשון נכסים תקנו לה כתובה מן השני, כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה.

לא ייחד מעות ליבמתו ויאמר הרי כתובתך מונחת על השולחן, אלא כל הנכסים משועבדים לכתובתה, שאם יאמר כן תהא איבה ביניהם שלא סמכה דעתה שמא יאבדו המעות, וכן לא ייחד מעות לכתובת אשתו, אע"פ שבין כך כל נכסיו משועבדים לכתובתה, שהרי כתב לה שכל נכסי שקניתי ושאיני עתיד לקנות משועבדים לכתובתך.

מה ששינינו במשנה שאם גירשה אין לה אלא כתובתה, ומשמע שאם לא גירשה לא ימכור כלום, אע"פ שכבר שינינו ברישא שלא יאמר לה 'הרי כתובתך מונחת על השולחן', אלא כל נכסיו אחראים לכתובתה, שהיינו אומרים שרק עצה טובה היא, קמ"ל דדינא הוא.

המגרש יבמתו והחזירה - על דעת כתובתה הראשונה החזירה, אע"פ שמעולם לא כתב לה כתובה.

בתחילה לא היו משועבדים כל הנכסים לכתובת אשה, ולא היו הנשים רוצות להנשא, התקינו שיהיו מניחים שווי הכתובה בבית אביה, ועדיין כשהוא כועס עליה אומר לה לך אצל כתובתך, התקינו שיהיו מניחים אותה בבית בעלה, עשירות שכתובתן מרובה היו עושות אותה קלתות של כסף וזהב, עניות היו עושות אותה עביט של מימי רגלים¹³³, ועדיין כשהיה כועס עליה היה אומר לה טלי כתובתך וצאי, עד שבא שמעון בן שטח ותיקן שיהא כותב לה כל נכסי אחראין לכתובתך.

הדרן עלך האשה שנפלו

יום ראשון פרשת אמור - ז' אייר תשע"ה

דף פ"ג ע"א

פרק תשיעי - הכותב

הכותב לארוסתו דין ודברים אין לי בנכסך - הרי זה אוכל פירות בחייה, ואם מתה יורשה, שלא סילק עצמו אלא לענין שאם מכרה ונתנה שיהא קיים, ולרבי חייא הוא הדין אם אמר זאת בלא כתיבה וקנין.

הארוס יכול לסלק עצמו מלזכות בפירותיה, שכיון שעדיין לא זכה בהם יכול להתנות שלא יזכה בהן ע"י הנשואין, שכל שהתקנה היא לטובתו יכול למחול, וכשם שיכולה אשה לומר לבעלה איני נזונית ואיני עושה, שחכמים תיקנו לטובתי ואי אפשרי בתקנה זו.

שותפים בשדה שאמר אחד לחבירו: דין ודברים אין לי על שדה זו, או 'אין לי עסק בה' או 'ידי מסולקת הימנה' לא אמר כלום, שאין זה לשון מתנה¹³⁴. קנו מידו¹³⁵ - לרב יוסף אין הקנין כלום, שהרי הקנין היה על מה שאמר בלשון 'דין ודברים' ואינו לשון קנין, ולרב נחמן הקנין היה על השדה ומועיל, ואביי אמר שמסתבר שדברי רב יוסף נאמרו כשמערער אח"כ ואומר שנתכוון לדין ודברים בעלמא, אבל שתק יום או יומיים אינו יכול לערער אח"כ, שתולים שעכשיו חוזר ממתנתו, ואמימר פסק כרב נחמן שאף במערער מיד קנה.

אחר הנשואין אינו יכול לסלק עצמו באמירת 'דין ודברים אין לי בנכסך', לאביי - שנשואה ידו כידה וכבר זכה בנכסיה ואינו יכול להסתלק, לרבא - ידו עדיפה מידה, והחילוק בין אביי לרבא - לענין מחלוקת בית שמאי ובית הלל בחלוקת ירושת שומרת יבם

סיכומי התוספות

כד. דווקא בלשון חכמים, אבל בלשון תורה אינו נקרא 'אחר'.

כה. היינו לרבי מאיר הסובר שאסור להשהות אשתו בלא כתובה. ולר"י: עצה טובה ייעצו, שלא תהא קלה בעיניו להוציאה. לרשב"א: למסקנת הגמרא הטעם משום איבה.

כו. ואינו יכול למחול לעצמו החוב: א. שכיון שיוורש החוב מכהן, אינו יכול למחול להפסידה. ב. כרבי מאיר המחייב את המוחל בדינא דגרמי.

כז. היינו מבטל עצמו, ויבם כבעל, וכן גובים ממתנתים שנתן במתנת שכיב מרע, אבל מיתומים גם לרבי מאיר אין גובים ממתנתים.

כח. והלכה כרבי יוחנן הסנדלר שאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם, ודלא כרב הסובר שמקנה, ולשיטתו יכול היבם להקנות גם קודם יבום.

כט. ש'ויבמה' נצרך ללימודים אחרים.

ל. ותוספות גרסו 'עביט של נחושת', והוא הכלי שמוליכים בו הענבים לגת.

לא. ורק באמר לעבד 'אין לי עסק בך' הוא לשון טוב והרי הוא משוחרר, שהוא לשון שיזכה בעצמו וזה שייך רק בעבד ולא בשדה.

לב. כך פירש רש"י שנידון 'קנו מידו' עולה על המסתלק משדהו, אבל תוספות פירשו שעולה על איש המסתלק מנכסיו אשתו אחר נישואין.

שמתה (לעיל פ'): לאבי נחלקו בנכסים שנפלו לה כשהיא תחת בעלה, ומת, ונפלה לפני יבם, ומתה קודם שנתייבמה - שידו כידה ויורשיה ויורשי בעלה באים לירשה, ולבית שמאי חלוקה עדיפה, ולבית הלל חזקת הנכסים עדיפה, ולרבא שידו עדיפה מידה ואין ליורשיה בנכסיה כלום - מחלוקת בית שמאי ובית הלל היא רק בנפלו לה נכסים בעודה שומרת יבם.

דף פ"ג ע"ב

הטעם שארוס שאמר 'דין ודברים אין לי בנכסיך' אוכל פירותיה ותולים שלא סילק עצמו אלא לענין שאם מכרה ונתנה קיים: לאבי - שיד בעל השטר על התחונה, ומורידים השטר לפחות שבמשמעות הדברים שבשטר, והיינו מכירת הקרקע, שהרי אכילת הפירות היא בכל יום ומכירת הפירות אינו אלא אם תמכור ושמא לא תמכור, ואין תולים שסילק עצמו מירושה - שמכירה לא שכיחה ומיתה שכיחה^ל, ומסתבר שמסתלק מדבר שאינו שכיח ולא מהשכיח. לרב אשי - משום שמדייקים הלשון שאמר 'אין לי בנכסיך' שלא סילק עצמו מפירותיהן, ולא סילק עצמו מהירושה שהרי אמר 'מנכסיך' וסילק עצמו רק כל זמן ששמה עליה ולא לאחר מיתתה שבטל שמה מעליהן.

הכותב לארוסתו דין ודברים אין לי בנכסיך ובפירותיהן - הרי זה אינו אוכל פירות בחייה (ואם מתה יורשה, שמירושה לא סילק עצמו, כנ"ל), לרבי יהודה לא סילק את עצמו אלא מפירותיהן, אבל לא מפירי פירותיהן, ואם מכר הפירות ולקח בהן קרקע הרי הוא אוכל פירותיה.

לרבי יהודה לעולם אוכל פירי פירות עד שיכתוב לה 'דין ודברים אין לי בנכסיך ובפירותיהן' ופירי פירותיהן עד עולם, ואיבעיא בגמרא אם כוונת רבי יהודה היא שכדי לסלק עצמו מפירי פירות צריך לומר 'פירי פירות' דווקא או 'עד עולם' דווקא, או שצריך שתי הלשונויות דווקא.

כתב לה 'דין ודברים אין לי בנכסיך ובפירי פירות' - איבעיא אם סילק עצמו גם מפירות עצמם או רק מפירי פירות.

כתב לה 'דין ודברים אין לי בנכסיך ובפירותיהן' ובפירי פירותיהן בחייה ובמותך - לרבי יהודה אם מתה אינו יורשה, ולרשב"ג יורשה, שהוא מתנה על מה שכתוב בתורה ותנאו בטל, שסובר ירושת הבעל דאורייתא, שנאמר 'ונתתם את נחלתו לשארו הקרוב אליו ממשפחתו וירש אותה' - מיתור 'וירש אותה' דורש שהאיש יורש את אשתו, ש'שאר' זו אשתו.

יום שני פרשת אמור - ה' אייר תשע"ה

דף פ"ד ע"א

לרשב"ג המסלק עצמו מירושת אשתו תנאו בטל שהוא מתנה על מה שכתוב בתורה, לרב הלכה כרשב"ג ולא מטעמו, ולרשב"ג ירושת הבעל דאורייתא ולכן תנאו בטל, ולרב ירושת הבעל מדרבנן, ואף על פי כן תנאו בטל, שחכמים עשו חיזוק לדבריהם כשל תורה^ל.

ירש מאשתו בית הקברות - לרבי יוחנן בן ברוקה אף שסובר ירושת הבעל דאורייתא יחזירנה למשפחתה ביוכל, משום שגנאי להם שיהיו אחרים נקברים עמהם והם יקברו בקבורת אחרים^ל, ויתנו לו דמי בית הקברות חוץ מדמי קבורת אשתו שהרי הוא חייב בקבורתה.

מי שמת והניח אשה ובעל חוב ויורשים, והיה לו פקדון ומלוה ביד אחרים - לרבי טרפון הדין שמטלטלים שירשו אינם משועבדים לבעל חוב נאמר רק אחר שהגיע לידם, אך אלו שביד לווה ונפקד

יתנו לכושל והחלש שבהן - לרבי יוסי בר חנינא היינו לכושל שבראיה, והוא זה ששטרו מאוחר שלא יוכל לטרוף לקוחות הקודמים לו, לרבי יוחנן היינו לאשה שתובעת כתובתה^ל, כדי שימצאו האנשים חן בעיני הנשים וירצו להינשא ולא תדאגנה להפסיד כתובתן. לרבי עקיבא - זכו בהן היורשים ויתנוהו להם, שכולם צריכין שבועה וכל זמן שלא נשבעו אין להם רשות בהם, והיורשים אין צריכים שבועה.

דף פ"ד ע"ב

הניח המת פירות תלושים המונחים ברשות הרבים - לרבי טרפון מועילה תפיסת בעל חוב לחובו ותפיסת האשה לכתובתה, ולרבי עקיבא אין מועילה, שכבר זכו היורשים בשעת מיתה. היו מונחים בסימטה - לרבי יוחנן וריש לקיש הוא הדין, לרב ושמואל אם מונחים בסימטה שמקום קנין הוא כבר זכו בהן היורשים ואין מועילה תפיסתם.

לרבי טרפון אם תפסו הבעל חוב והאשה יותר מחובם - יתנו השאר לבעל השטר האחר ולא ליורשים.

ריש לקיש פסק הלכה כרבי עקיבא שאין לבעל חוב ואשה לתפוס מטלטלי המת שאינם תחת יד היתומים, ואף בדיעבד דין שפסק כרבי טרפון הדין חוזר, שהוא טעות בדבר משנה. לרבי יוחנן - אינו חוזר. וטעם מחלוקתם אם נאמר שלכו"ע טועה בדבר משנה חוזר: א. רבי טרפון היה רבו של רבי עקיבא, ולריש לקיש הלכה כרבי עקיבא אף כשחולק על רבו, ולרבי יוחנן רק כשחולק עם חברו. ב. לכו"ע אין הלכה כרבי עקיבא נגד רבו, ונחלקו אם רבי טרפון היה רבו או חברו. ג. לכו"ע היה חברו, ונחלקו אם הכלל שהלכה כרבי עקיבא מחבירו היינו גם בדיעבד, או שרק מתינו כרבי עקיבא, אך בדיעבד אם פסקו כדעת החולק הדין קיים^ל.

לרבי עקיבא שתפיסה אינה מועילה היינו דווקא לאחר מיתה, אבל תפיסה מחיים מועילה^ל.

בעל חוב שתפס שור משומר בהמות היתומים ואמר שתפס בחיי האב - אם אין עדים שתפס נאמן, במיגו שהיה יכול לומר לקוח הוא, ואף שסתם בהמות מעמידים אותם בחזקת מרא קמא כיון שגודרות אין להם חזקה שדרכן להלך מעצמן לשדות אחרים, בשוורים המסורים לרועה ואינם הולכים מעצמם הולכים אחר המוחזק והיה נאמן לומר שלקוחים הם בידו.

יום שלישי פרשת אמור - ט' אייר תשע"ה

דף פ"ה ע"א

התופס לבעל חוב במקום שמפסיד בעלי חובות אחרים בתפיסתו - לא קנה^ל.

רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע תפסו ספינה מנכסי המת שהיה חייב להם מעות, ותפסוה מאמצע הנהר שהוא כרשות הרבים שכל הספינות הולכות שם, שבזה סובר רבי טרפון שמועילה תפיסה ואין זה כמטלטלים של מת, רב פפא תפסה בכך שהנהיגה במשוטיה, ורב הונא משכה בחבל, ונחלקו ביניהם מי קנאה, ואמר להם רבא שרב נחמן פסק כרבי עקיבא שאין מועילה תפיסה אלא מחיים, ושניהם לא זכו.

שליח הבא לפרוע מלוה בשטר, ואחר שפרע המעות אמר המלוה שמחזיק המעות עבור מלוה על פה שחייב לו הלה מלבד המלוה שבשטר, ואינו רוצה להחזיר לו שטרו - אם לא פרעו בעדים המלוה נאמן במיגו שלא פרעו כלל. ואם אמר המשלח ליטול השטר ואז לשלם - חייב השליח לשלם למשלח, שהרי פשע במה שפרע קודם שנטל השטר, ואם אמר לשלם המעות וליטול

סיכומי התוספות

ג. שמה משום שרוב פעמים מסתכנת בלידה. ומכירה לא שכיחה - שקשה לה למכור משום שבה בית אביה. ודווקא בירושה השכיחה עשו חיזוק, אבל בפירות שאינם שכיחים לא עשו חיזוק, ולכן מועיל סילוקו מזכות הפירות. (ולשיטת רש"י בה"א שבגמרא - לדעת רב גם בפירות עשו חיזוק ואין מועיל הסילוק, ויתכן שכן הוא גם למסקנת הגמרא בדעת רב).

ד. אך קודם היובל אין צריך להחזיר, שרק ביובל שכל הירושות חוזרות וזו אינה חוזרת הרי זה גנאי להם, שניכר שקבורים ברשות אחרים.

ה. ואף שאין כתובה נגבית מן הראוי, מלוה אינו נחשב ראוי אף שלענין חלק בכורה נחשב כראוי.

ו. ולהלן בגמרא משמע שלרבי יוחנן אף אם תפס מעצמו נחשב כדיעבד, ומורים לו שמועילה תפיסתו.

ז. והיינו דווקא לבעל חוב, אבל לכתובה אין מועילה תפיסה מחיים, שאין כתובה נגבית מחיים, אבל למזונות תיקנו חכמים שתועיל תפיסה. ורבינו חננאל פסק שגם לכתובה מועילה תפיסתה.

ח. ומשמע כאן שאפילו אם עשאו בעל חוב שליח, אין מועילה תפיסה במקום שחב לאחרים, ודלא כמ"ש רש"י בב"מ (י.) שאם עשאו שליח קנה.

ט. ובמצאה ששייך מיגו דזכי לנפשיה - מחלוקת אמוראים בב"מ (שם) אם מועילה תפיסתו לחבירו.

השטר - לרב אשי פטור, ולמסקנת הגמרא חייב, שהרי שלחו לתיקונו ולא להפסידו.²¹

אשה שהופקד בידה תיק מלא שטרות, ומת המפקיד, ואמרה ליורשיו שתפסתן מחיים עבור חוב שהיה חייב לה אביהם, אמר לה רב נחמן שרק אם יש עדים שתבע ממנה המפקיד כשהיה חי ולא נתנה לו זוהי תפיסה מחיים²², אבל אם לא תבע ממנה הרי זו תפיסה לאחר מיתה שאינה מועילה (כדעת ר"ע), שהרי כל זמן שהוא חי והיו כפקדון בידה הרי הן כמונחים ברשותו²³.

דיין יכול לסמוך על מי שמכיר שאינו משקר, כרבא שסמך על אשתו שהיתה בת רב חסדא שאמרה על אשה שנתחייבה שבועה שהיא חשודה על השבועה, והפך רבא השבועה על התובע שכנגדה שישבע ויטול, ורב פפא שסמך על אבא מרי בנו שאמר על שטר שהוא פרוע, ולא גבהו ולא קרעו²⁴.

אין חוששין למחזי כשיקרא, ולכן - א. כותבים שטר למי שחייב שבועה קודם שנשבע, שבא לדין ונפטר ע"י שבועה, ונותנין לו השטר אחר שנשבע (ודלא כרב פפי שחשש למחזי כשיקרא). ב. כותבים שטר קיום קודם שהעידו עדי קיום. ג. לרבי מאיר אף גט אשה שמצאו באשפה כשרה, ואף לדעת חכמים אינו פסול אלא משום שלא נכתב לשמה. ד. שטר שלוחו בו ופרעו, מצד מחזי כשיקרא יכול לחזור וללוות בו, אך לא יחזור וילווה בו משום שנמחל שעבודו, ונמצא שמלוה השני הוא מלוה על פה, ועל פי האמת אין לו לגבות מלקוחות.

דף פ"ה ע"ב

התובע יתומים שהפקיד אצל אביהם פקדון יקר ערך ונתן עליו סימן - אם אביהם לא היה עשיר וראוי שיהא לו כזה חפץ מוציאין מידם ונותנים לו²⁵, אך דווקא אם לא רגיל להכנס לביתו, אבל אם היה רגיל בכך חוששים שאחרים הפקידו זאת והוא ראהו בביתו.

שכיב מרע שאמר 'נכסי לטוביה', ולא פירש איזה טוביה, ובא טוביה אחד נותנים לו, בא 'רב טוביה' כיון שאמר 'טוביה' ולא 'רב טוביה' לא נתכוון אליו, אלא אם רגיל אצלו וקורא לו בשמו. באו שני טוביה - אם אחד שכן או קרוב, והשני תלמיד חכם, תולים שנתכוון לתלמיד חכם, שאדם מצדיק מעשיו לזכות בשעת מיתה. אחד שכן והשני קרוב - תולים שנתכוון לשכן, שנאמר 'טוב שכן קרוב מאח רחוק', שניהם קרובים או שכנים או ת"ח - יתן הדיין למי שיראה שהיה דרכו של מת לקרב יותר²⁶.

המוכר שטר חוב לחבירו וחזר המוכר ומחלו - מחול, ואפילו יורש של מלוה מחול, שאומר לו הלוה ללוקח לאו בעל דברים דידי את²⁷. הכניסה השטר לבעלה וחזרה ומחלתו - אינו מחול, שידו כידה.

יום רביעי פרשת אמור - י' אייר תשע"ה

דף פ"ו ע"א

קרובה של רב נחמן מכרה כתובתה בטובת הנאה ונתגרשה ואח"כ מתה, ומשום 'מבשרך לא תתעלם' עשה רב נחמן עצמו כעורכי הדיינים ונתן עצה לבתה שירשה כתובתה להפסיד הלקוחות ע"י שתמחול לאביה כתובת אמה²⁸, ולסוף נתחרט רב נחמן, משום

שאינו לאדם חשוב לנהוג כן, לפי שלמדין הימנו אחרים, ויש שיעשו כך אף שלא לקרובים.

כיון שהמלוה יכול למחול השטר גם אחר שמכרו, אם הלוקח פיקח אחר קניית השטר יתן מעט מעות ללווה כדי שיכתוב לו שטר על שמו.

המוכר שטר חוב ומחלו - למחייבים בדינא דגרמי חייב לשלם ללוקח כל החוב שבשטר, משום שגרם לו הפסד²⁹, ולדעת הפוסקים בדינא דגרמי פטור, שאומר לו לא מכרתי לך אלא הנייר והרי הוא בידך.

מי שחייב כתובה לאשה וגם לבעל חוב - אם יש לו קרקע ומעות ישלם הכתובה בקרקע כיון שסמכה דעתה עליו, ולבעל חוב ישלם במעות כמו שהלוה לו. ואם אין לו אלא קרקע לתשלום אחד, ושני השטרות נכתבו ביום אחד - יתנו לבע"ח, שלא תנעול דלת בפניו ולא ירצה להלוות, ואין חוששים לחן האשה - שיותר ממה שהאיש רוצה לישא אשה רוצה להנשא³⁰.

לזוה שאין לו מעות אלא קרקע - אין צריך לטרוח למכרה ולשלם מעות, אך אם היו לו מעות ואמר שהם של עכו"ם, אע"פ שעתה אין לו מעות - כיון שעשה בתחילה שלא כהוגן עשו בו שלא כהוגן, וצריך לטרוח ולמכור קרקעותיו להביא מעות.

לסובר פריעת בעל-חוב אינה אלא מצוה - שמצוה לאמת דבריו כאמור 'והין צדק' - שיהא הן שלך צדק, אם אמר לא ניחא לי לעשות מצוה מכין אותנו עד שתצא נפשו כדי שלא יעבור על מצוה, כשם שכופין על סוכה ולולב, ששיעור מכות ארבעים ניתן רק בעונש שניתן למי שעבר על מצוה.

דף פ"ו ע"ב

'הרי זה גיטך ולא תתגרשי בו אלא לאחר שלושים יום'³¹, והניחתו בצידי רשות הרבים - ללישנא קמא דרב חסדא אינה מגורשת, מדאמרו רב ושמזאל בשיטת רבי טרפון שמועילה תפיסת מטלטלין של יתומים כל זמן שלא זכו בו דהיינו בזמן שמונחים ברשות הרבים, אך לא כשמונחים בסימטא, וצידי רה"ר כרה"ר. וללישנא בתרא מגורשת, מדאמר רב נחמן אמר רבא בר אבא שהאומר 'משוך פרה זו ולא תהיה קנויה לך עד לאחר ל' יום' קנה אפילו עומדת באגם³², וצידי רה"ר כאגם.

המושיב את אשתו חנונית למכור יינו ופירותיו בחנות, או שמינה אותה אפטרופוס על נכסיו - הרי זה משביעה כל זמן שירצה, לרבי אליעזר יכול להשביעה אפילו על פילכה ועיסתה לכתחילה בלי גלגול, שהרי גם על זה היא כאפטרופוס, ואמרו לו חכמים: אין אדם דר עם נחש בכפיפה (ואף ע"י גלגול אינו יכול להשביעה, משום שסוברים חכמים שאין מגלגלים על שבועה דרבנן³³).

כתב לה 'נדר ושבועה אין לי עליך' - אינו יכול להשביעה שום שבועה, אבל משביע יורשיה והבאים ברשותה (לקוחות שקנו כתובתה). 'אין לי עליך ועל יורשיך ועל הבאים ברשותך' - אינו יכול להשביעה ולא יורשיה ולא הבאים ברשותה, אבל יורשיו משביעים אותה ואתם, 'אין לי וליורשי ולבאים ברשותי עליך ועל יורשיך ועל הבאים ברשותך' - לא הוא ולא יורשיו יכולים להשביע.

סיכומי התוספות

מ. אכן אם לא הזכיר לו כלל החזרת השטר פטור השליח.

מא. ואמנם אין מועילה תפיסתה לקנות החובות, שאין אותיות נקנות אלא בכתיבה ומסירה, אלא מועילה לקנות הניירות שהיו משכון בידה ותדחוק היורשים לשלם חובה בכך שלא תחזיר להם הניירות ולא יוכלו לגבות החובות שבהם.

מב. ואין להאמינה במיגו שהיתה אומרת שהם לקוחים בידה, שהרי זה מיגו למפרע.

מג. לתוספות: נאמן לחייב בעל השטר שבועה, ואע"פ שהעד פסול לעדות.

מד. ואף שאילו היה חי והיה טוען שהוא שלו היה נאמן, אין טוענים זאת ליתומים, שאין טוענים להם טענה שאינה שכיחה.

מה. לר"ת: יתן הדיין למי שירצה.

מו. לר"י ור"ת: מפני שמכירת שטרות אינה אלא מדרבנן, ומדאורייתא אין החוב מכור ולכן יכול למחלו.

מז. ואף שכל מוחל חייב לשלם לקונה משום דינא דגרמי - היא הייתה פעוטה שמתנתה מתנה אך אין לחייבה משום מזיק, ולר"י: משום גרמי אינה חייבת אלא המעות ששילם הקונה בעד השטר ולא כל שווי הכתובה.

מח. ולר"י אינו חייב אלא הדמים ששילם הלוקח עבור השטר.

מט. ואף שלעיל (פ"ד.) חששו לחינה במת והיה לו מלוה או פקדון ביד אחרים, שי"א שנותנין לכתובת אשה ולא לבע"ח: לר"ת - לאחר מיתה אין נעילת דלת וכתובה קודמת. לר"י - דווקא שם במטלטלין דיתמי שאין יכול לגבות מהן מעיקר הדין כתובה קודמת.

נ. לניזק - אפילו יש לו מעות יכול לפרוע בקרקע. לשכיר - אפילו אין לו מעות צריך לטרוח למכור כדי לשלם לו במעות.

נא. ואמר 'מעכשיו', שאם לא כן לכו"ע אינה מגורשת א"כ היה מונח ברשותה בגמר הל' יום.

נב. היינו באמר 'מעכשיו'.

נג. לתוספות לכו"ע מגלגלים בדרבנן, אלא אין יכול לגלגל משום שלום בית, וכפי שאמרו בירושלמי, ומטעם זה פטרוה גם אם נשברו כלי הבית בפשיעתה, ואינה אפילו

פטרה בעלה מן השבועה, והלכה מקבר בעלה לבית אביה, ולא נתעסקה שוב בנכסיו אין היורשים יכולים להשביעה, אבל אם נעשית אפוטרופוס אחר מיתת בעלה - משביעים אותה על העסק שלאחר מיתה אך לא על עסק שבחיי בעלה.

יום חמישי פרשת אמור - י"א אייר תשע"ה

דף פ"ז ע"א

מה ששינו ברישא דמתניתין שאם כתב לה נדר ושבועה אין לי עליך אינו יכול להשביעה היינו אפילו משבועת פוגמת כתובתה (דלא כרב מרדכי שהבין בדעת רב יהודה שמזה לא פטרה, ששבועה זו היא גורמת לעצמה). שמעלה בדעתה בתחילה שמה תצטרך מעות ותיקח ממנו על חשבון כתובתה, ונמצאת פוגמת כתובתה בשעת גביה, וכל שכן שפטרה משבועת אפוטרופוס.

מה שינו בסיפא דמתניתין 'הלכה מקבר בעלה לבית אביה וכו' ואם נעשית אפוטרופוא היורשין משביעין אותה על העתיד לבא ואין משביעין אותה על מה שעבר, על מה שנתעסקה במכירת הנכסים בין מיתה לקבורה לצורך הקבורה, לרב יהודה - אינה נפטרת ע"י פטורו של אביהם, ששוב אינן נכסיו אלא נכסיו היתומים, לרב מתנה - אפילו לא פטרה משבועה אין משביעים אותה, שאי אפשר שלא תזלזל בנכסים, ונמצאת נשבעת שקר⁵⁷.

מכירת נכסי יתומים לצורך פריעת מסייהם⁵⁸, ולמזון האשה והבנות והיתומים, ולקבורה⁵⁹ - נעשית בלא הכרזה, שאין פנאי לכך.

'דלא נדר ודלא שבועה' - הוא אינו יכול להשביעה, אבל יורשיו משביעין אותה. 'נקי נדר נקי שבועה' - לרבה א"ר חייא בין הוא בין יורשיו אין משביעין אותה, שפירושו שמנקה אותה מדין שבועה, לרב יוסף א"ר חייא בין הוא בין יורשיו משביעין אותה, שפירושו נקי נפשך בשבועה. לרבי זכאי - אין חילוק בין לשון 'דלא ל'נקי', אלא אם פטרה מנדר ושבועה 'מנכסי' אינה פטורה מן היורשים, ואם פטרה 'מנכסים' פטורה גם מן היורשים. לאבא שאול בן אימא מרים - אין שום לשון פטרה משבועה ליתומים, שהרי אמרו חכמים הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה, וכן הלכה.

דף פ"ז ע"ב

הפוגמת כתובתה - שהוא אומר התקבלת כל כתובתך, והיא אומרת לא התקבלתי אלא מקצתה - לא תפרע השאר אלא בשבועה, ואינה שבועה דאורייתא, שכל השבועות שבתורה הן לנשבעים ונפטרים ולא לנשבעים ונוטלים, ועוד שכל השטרות יש בהן שעבוד קרקע ואין נשבעים על הקרקעות, אלא שבועה דרבנן היא, ולכן יכולה להפכה על שכנגדה. ומשביעים אותה ב"ד אף בלא תביעת הבעל שתשבע (שע"י תביעה גם בלא פגימה נשבעת). וטעם השבועה: שהפורע מדייק ואילו הנפרע אינו מדייק.

הפוגמת כתובתה בעדים - איבעיא אם חייבת שבועה, או שאומרים אילו פרע הכל גם השאר היה פורע בפני עדים. וכן איבעיא בפוגמת בחשבון מדייק אפילו פחות משוה פרוטה, אם כיון שרואים אמיתותה שמדקדקת פטורה משבועה, או שחוששים שמערמת וצריכה להשבע.

פוחתת כתובתה - כגון כתובה של אלף זוז, והוא אומר התקבלת כל כתובתך, והיא אומרת לא התקבלתי כלום, אבל מודה שכתובתה אינה אלא מנה, ואין השטר מזוייף שאומרת שהגם שקיבל עליו אלף האמין בי שלא אתבענו אלא מנה - נפרעת שלא בשבועה.

עד אחד מעיד שהכתובה פרועה - לא תפרע אלא בשבועה מדרבנן, כדי להפיס דעתו של בעל, אבל לא מדאורייתא -

ששבועת התורה אינה אלא נשבעים ונפטרים ולא נוטלים, ועוד שאין נשבעים על כפירת שעבוד קרקעות.

מנכסים משועבדים ומנכסי יתומים ושלא בפניו - לא תפרע אלא בשבועה, לרבי שמעון כל זמן שהיא תובעת כתובתה יורשין משביעין אותה (יתבאר להלן דף פ"ח).

יום שישי פרשת אמור - י"ב אייר תשע"ה

דף פ"ח ע"א

עד אחד מעיד שהכתובה פרועה שנשבעת רק שבועה דרבנן שהיא קללה בעלמא, אפשר להביאה לידי שבועת עד אחד דאורייתא שהיא בשם או בכינוי ואוחז ספר תורה בידו וחמורה היא מאד⁶⁰, לרב פפא - על ידי שישלם לה כתובתה שנית בפני עד אחד, ויצרף העד על פרעון הראשון לעד שעל הפרעון השני ויחשב הפרעון הראשון כמלוה ויתבענה שבועה דאורייתא. לרב שישא בריה דרב אידי - ע"י שיפרענה בפני העד הראשון ועד נוסף, שאם לא כן יכולה לכפור שלא קיבלה כתובתה ותשבע נגד העד ותגבה הכתובה פעם שלישית. לרב אשי - יודיע לעדים קודם שפורעה פעם שנית שכבר פרעה, שאל"כ יכולה לומר שיש לה שתי כתובות עליו.

יתומים המוציאים שטר על יתומים - לא יפרעו אלא בשבועה, והיינו אם אמרו יורשי הלווה 'אמר לנו אבא לויתי ופרעתי', אבל אם אמרו 'אמר לנו אבא לא לויתי', כיון שאמר שלא לזה מודה הוא שלא פרע, ונפרעים שלא בשבועה.

הנפרעת שלא בפניו לא תפרע אלא בשבועה, לרבי יצחק נפחא דווקא כתובת אשה נגבית שלא בפניו, משום חניא, אבל בעל חוב אינו גובה, לרבה א"ר נחמן אפילו בעל חוב גובה, משום געילת דלת⁶¹.

דף פ"ח ע"ב

שינו במשנה: רבי שמעון אומר, כל זמן שהיא תובעת כתובתה היורשין משביעין אותה, ואם אינה תובעת כתובתה אין היורשין משביעין אותה

לרבי ירמיה - מדובר בהלך למדינת הים ואשתו תובעת מזונות, לת"ק גם כשבאה בתחילה לגבות מזונות צריכה שבועה, וכשיטת בני כהנים גדולים, לרבי שמעון רק כשבאה לגבות כתובה בסוף, וכשיטת חנן.

לרב ששת - מדובר מאשה שפטרה בעלה משבועה, שלת"ק משביעין אותה על האפוטרופוסות שלאחר מיתת אביהן אע"פ שמינה אותה בעלה, וכדעת חכמים שאפוטרופוס שמינה אבי יתומים ישבע (שלא ימנע, כיון שמתמא עשה לו טובה), ורק אם מינה ב"ד לא ישבע, כדי שלא ימנע מלהיות אפוטרופוס, ולרבי שמעון לא תשבע שבועת אפוטרופוסות כיון שמינה אותה אבי יתומים, ואם נשבע ימנעו מלהיות אפוטרופוס וכדעת אבא שאול, ורק אפוטרופוס שמינה ב"ד ישבע, שבו אין חשש שימנע מלהיות אפוטרופוס, שחשיבות היא.

לאביי - לת"ק אם פטרה משבועה אין יתומים משביעים אותה, ולרבי שמעון משביעים, וכשיטת אבא שאול בין אימא מרים שכל הבא לגבות היתומים לא יגבה אלא בשבועה.

לרב פפא - לת"ק בלא פטר אשתו משבועה יכול להשביעה בכל עת שבועת אפוטרופוס, ואם פטרה מן השבועה אפילו יורשים אין משביעין אותה כשנפרעת מהם, לרבי שמעון כל זמן שתובעת כתובתה יורשים משביעין אותה אפילו פטרה מן השבועה, אינה תובעת כתובתה אין היורשים משביעין אותה שבועת אפוטרופוס שבחיי בעלה, אפילו לא פטרה מן השבועה⁵⁹.

סיכומי התוספות

כשומר חנם.

גה. ולתוספות: שאם יצריכה שבועה תניח המת מוטל ותלך לבית אביה.

גה. לתוספות: היינו לצורך מיסי האשה שהיא בכלל מזונותיה, שבמכירה לצורך היתומים לכל צורך אין צריך להכריז.

גו. היינו אף מה שלוו לצורך הקבורה וצריכים לפרוע אחר כך אין מטריחים להכריז, כדי שלא תהא מכשילו לעתיד לבא.

גז. ובמסכת גיטין נקט רש"י שגם שבועה דרבנן נשבעים בנקיטת חפץ. ולתוספות: נפק"מ בשניהם חשודים, שאילו חייבת רק שבועה דרבנן ליטול אף שהיא חשודה נשבעת ונוטלת, אך אם תתחייב בשבועה דאורייתא אזי לדעת רב אבא והלכה כמותו חייבת לשלם. ועוד נפק"מ, שלסוברים שרק שבועה דרבנן אפשר להפוך על שכנגדו ולא שבועה דאורייתא, גם כאן כל זמן שאינה חייבת אלא שבועה דרבנן יכולה לומר לבעל השבע והפטר, אך אם תתחייב שבועה דאורייתא לא תוכל להפוך השבועה על הבעל.

גה. פסק ר"ח: למעשה אין נוהגים כרב נחמן, ואין מוכרים מנכסיו שלא בפניו לצורך גביית בע"ח.

גט. ואף הוא עצמו אינו משביעה כל זמן שאין גובה כתובתה. וכן פסק רבינו תם.